

Ameliyat

Bu bilgilendirici form kanser ameliyatı ile ilgilidir.

Kanser ameliyatı, vücutta kanserin büyüdüğü kısmın alınması operasyonudur. Kanser tanısını konmasına yardımcı olmak için de kullanılır.

Kanser ameliyatı gerek duyabileceğiniz tek tedavi olmayabilir. Bazen kemoterapi veya radyoterapi almanız da gerekebilir. Buna hastanedeki doktorlar karar verecektir. Bu tedavilerle ilgili kendi dilinizde bilgilendirici formlarımız da mevcuttur.

Bu bilgilendirici formun sorularınızı yanıtlamasını umuyoruz. Herhangi başka bir sorunuz olursa, hastanenizdeki doktorunuza veya hemşirenize danışabilirsiniz.

Bu bilgilerle ilgili kanser danışma uzmanlarımızla konuşmak isterseniz, İngilizce dilini bilmeyenler için tercümanlarımız bulunmaktadır. Macmillan Destek Hattını ücretsiz olarak **0808 808 00 00** numaralı telefondan, Pazartesi-Cuma günleri 09.00–08.00 saatleri arasında arayabilirsiniz. İşitme konusunda sorun yaşıyorsanız yazılı -telefona 0808 808 0121 numaralı telefondan ulaşabilir veya yazılı mesaj bırakabilirsiniz. Veya macmillan.org.uk adresini ziyaret edebilirsiniz.

Bu sayfada:

- Kanser nedir?
- Neden ameliyata ihtiyacınız var?
- Cerrahiniz
- Cerrah, kanseri tedavi edebilir mi?
- Ameliyat sırasında ne olur?
- Ameliyattan önce
- Ameliyattan sonra
- Uzun vadeli sorunlar
- Fiziksel ve duygusal değişiklikler

Kanser nedir?

Vücudun organları ve dokuları hücre denilen ufak yapı taşlarından oluşmaktadır. Kanser işte bu hücrelerin hastalığıdır.

Hücreler vücudun her bir bölümünde farklı görünebilir ve farklı bir şekilde çalışıyor olabilir ama birçoğu kendini aynı şekilde tamir eder ve yeniden bölünür. Normalde hücreler kontrollü bir şekilde bölünürler. Ama bir sebeple bu süreç kontrolden çıkarsa, hücreler bölünmeye devam eder. Bunun ardından tümör adı verilen bir yumruya dönüşür.

İyi huylu tümör hücreleri vücudun diğer bölümlerine yayılmaz ve kanser olarak nitelendirilmez. Ancak, tümör bulunduğu yerde büyümeye devam edebilir. Böylece vücudun diğer bölümlerine baskı oluşturarak sorun teşkil edebilir.

Kötü huylu tümör hücreleri vücudun diğer bölümlerine yayılabilirler. Kanser vücudun bir bölümünde büyümeye başlar. Buna birincil kanser denir. Eğer kanser tedavi edilmezse yayılabilir. Eğer yayılır ve vücudun başka bir bölümünde büyürse, buna ikincil kanser veya metastatik kanser denir.

Neden ameliyata ihtiyacınız var?

Birçok sebeple kanser ameliyatı olabilirsiniz.

Tanı

Cerrah, vücutta kanserin büyüdüğü yerden küçük bir parça alabilir. Buna biyopsi denir. Bu işlem kanser türünün anlaşılmasına yardımcı olacaktır.

Tedavi

Ameliyat, tümörü ve kanser hücresi içerebilecek olan etrafındaki bölgeyi almaya çalışmak için yapılır. Ameliyat bazen de akciğer veya karaciğer gibi vücudun başka bir kısmına yayılmış olan kanser hücrelerini (ikincil kanser) almak için yapılır.

Tümörü küçültmek için ameliyat öncesi kemoterapiye ihtiyaç duyabilirsiniz. Bu da daha küçük bir ameliyata ihtiyacınız olacağı anlamına gelebilir.

Evreleme

Evreleme, doktorların kanserin ne kadar ilerlemiş olduğunu ortaya koymalarıdır. Doktorlar ayrıca kanserin yalnızca büyümeye başladığı yerde mi olduğunu yoksa vücudun diğer kısımlarına yayılıp yayılmadığını da anlayabilir. Kanser evresini anlamak için genellikle x-ışınları alırsınız veya bir tarama yapılır.

Cerrahınız taramada tümörü kolaylıkla göremezse, küçük bir operasyona ihtiyacınız olabilir. Bunun bir örneği laparoskopidir. Bu işlem sırasında cerrah karnınıza küçük bir kesik atar. Karın boşluğunuza bakmak, tümörün büyüklüğünü ve yayılıp yayılmadığını görmek için laparoskop adı verilen bir alet kullanır. Bazı insanlar bu operasyonu vücutlarının başka bölgelerinde geçirebilir.

Cerrahlar, tedavinizi planlamak için kanserin evresi ile ilgili ayrıntıları kullanır. Bazen kanserin evresi ile ilgili bilgiye bir tümörü alırken de ulaşabilirler.

Rekonstrüksiyon

Ameliyat, vücudun bir parçasını almak için yapılabilir. Rekonstrüksiyon ise yeni bir vücut parçasının yapılması anlamına gelir. Bu da vücudun bazı parçalarının daha iyi çalışmasına yardımcı olabilir. Mesanesi alınmış bir kişi için yeni bir mesane yapmak buna bir örnektir. Ameliyat bir kişinin daha iyi görünmesini de sağlayabilir. Örneğin, mastektomi (meme alma operasyonu) sonrasında meme rekonstrüksiyonu yaptırabilirsiniz.

Semptomları kontrol etme

Bazen bir kanser tamamen alınamayabilir veya tedavi edilemeyebilir. Bu durumda, ameliyat yine de semptomları kontrol etme ve kişiye daha iyi hissettirme konusunda yardımcı olabilir. Örneğin; tıkanıklığı, rahatsızlığı veya diğer problemleri azaltmak için bir tümör alınabilir veya bypass edilebilir.

Kanser yayılmışsa, ameliyat her zaman önerilmeyebilir. Çünkü ameliyat tek başına, ikincil kanseri olan birini tedavi etmeyecektir. Kullanılabilecek diğer tedaviler; kemoterapi, radyoterapi, hedefli tedaviler ve hormon tedavisidir.

Cerrahınız

Sizi ameliyat eden doktora kanser cerrahı denir. Ameliyata ihtiyacınız olursa, bir cerraha sevk edileceksiniz. Sizin kanser türünüze göre doğru cerrahı görmek önemlidir. Örneğin, meme kanseri olan bir kişi meme cerrahını, ağız kanseri olan bir kişi ise baş ve boyun cerrahını görecektir. Bu cerrah tipleri genellikle yerel hastanelerde dir. Cerraha her zaman deneyimini sorabilirsiniz.

Eğer bir kişi daha nadir görülen bir kanser türüne sahipse, uzman bir kanser hastanesindeki bir cerrahı görmesi gerekebilir. Bu da yaşadığınız yerden uzakta olabilir.

Cerrah, kanseri hastalığınızı tedavi edebilir mi?

Cerrah tümörü ve etrafındaki bölgeyi temizleyecektir. Eğer kanser yalnızca bir bölgedeyse, genellikle tamamen temizlenir. Cerrahınız, bir operasyonun kanseri tedavi edip etmeyeceğini her zaman bilemeyebilir. Taramalar temiz görünse de, hücreler ameliyattan önce ana tümörden kopup vücudun başka bir yerine yayılmış olabilir. Çok küçük hücre grupları taramalarda her zaman görünmez. Bazen cerrah bütün kanseri alamayacağını anlayacaktır.

Ameliyat sırasında ne olur?

Cerrahınız, bütün tümörü ve tüm kanser hücrelerinin olduğu etraftaki bölgeyi aldığını bilmek isteyecektir. Buna temiz cerrahi marj elde etmek denir.

Bundan emin olmak için operasyon sırasında alınan parçayı mikroskopla inceleyeceklerdir. Bu önemlidir çünkü temiz bir marj, geride kanser hücresi kalma ihtimalinin daha az olduğu anlamına gelir. Bu da kanserin yeniden oluşma riskini azaltmaya yardımcı olur.

Lenf Nodları

Cerrah, aynı zamanda tümöre yakın olan lenf nodlarını da alabilir. Çünkü kanserli hücreler lenf nodlarına sıçrayabilir. Patolog, mikroskop altında dokuları inceleyerek hastalığı teşhis etmede uzmanlaşmış doktordur. Kanserli hücreler olup olmadığına bakmak için lenf nodlarını inceleyeceklerdir. Nodların kanser hücresi içermesi, kanserin gelecekte tekrar edeceği anlamına gelebilir. Bunun olması durumunda, onkolog denilen doktora sevk edileceksiniz. Başka bir tedavi türüne ihtiyacınız olup olmadığına onkolog karar verecektir.

Ufak yarık yoluyla yapılan ameliyat

Ufak bir yarık yoluyla ameliyat veya **laparoskopik ameliyat** olabilirsiniz. Bunun amacı, tümörün bir kısmını veya tamamını vücudun bir parçasından temizlemektir. Bu tip ameliyatta, büyük bir kesik yerine küçük kesikler açılır. Cerrah tümörü ciltte açtığı küçük bir kesikten almak için **laparoskop** denilen bir alet kullanır.

Ufak yarık yoluyla yapılan ameliyat çok daha küçük bir yara bırakır ve ameliyat olan kişi daha çabuk iyileşir. Bazen sağlığı büyük bir ameliyat için uygun olmayan kişiler, ufak yarık yoluyla yapılan ameliyatı olabilirler.

Bu ameliyat da diğer ameliyat türleri kadar iyidir. Özel eğitim almış ve laparoskop kullanma deneyimine sahip cerrahlar tarafından yapılması gerekir. Daha uzakta yer alan bir hastaneye gitmeniz gerekebilir.

Ameliyatınızdan önce

Cerrah ve anestezi uzmanı ameliyat sırasında ve sonrasında sizinle ilgilenenlerdir. Cerrah sizi ameliyat edecektir, anestezi uzmanı ise sizi uyutacaktır. Cerrah ve anestezi uzmanı ameliyat için uygun olduğunuzdan emin olmalıdır. Ameliyattan önce bazı testlerden geçmek için bir hastane randevunuz olabilir. Bu randevu, **bir ön değerlendirme muayenesi** olarak adlandırılır.

Ön değerlendirme muayenesi sırasında bir hemşire size tıbbi öykünüzü ve herhangi bir alerjiniz olup olmadığını soracaktır. Kan basıncınız, nabız, boy ve kilonuz da kontrol edilecektir. Aldığınız herhangi bir ilaç hakkında onları bilgilendirmeniz önemlidir. Bitkisel ilaçlar veya takviyeler de buna dâhildir.

Diğer testler aşağıdakileri de içerebilir:

- kan testleri
- göğüs röntgeni
- kalbinizin ritmini ve atış hızını kontrol etmek için elektrokardiyogram (EKG). Bu işlem canınızı yakmaz ve genellikle 5-10 dakika sürer.

Bazı kişilere diğerlerine göre daha fazla test yapılabilir. Bunun nedeni, geçirecekleri ameliyatın türünden veya farklı sağlık koşullarına sahip olmalarından kaynaklanabilir.

Genel anestezi için uygun olmasanız dahi ameliyat olmanız mümkün olabilir. Ameliyat olacağınız bölgede herhangi bir duyu ya da ağrı hissetmeyeceğiniz farklı türde bir anestezi madde verilebilir ancak uyanık kalırsınız.

Ameliyatınızla ilgili her şeyi anlamanız önemlidir. Ameliyat öncesi cerrahınızla konuşabilmelisiniz. Bu görüşme, ön-değerlendirme muayenesinde yapılabilir. Cerrahınızla görüşürken yanınızda hem sizin dilinizi hem de İngilizce konuşan birinin olması faydalı olacaktır. İhtiyaç olması durumunda tercüman tahsis edilebilir, ancak böyle bir durumda lütfen hastaneye randevunuzdan önce haber vermeye çalışın.

Ameliyatı kabul ettiğinizi belirten bir form imzalamanız gerekecektir. Buna onay verme denir. Onay formları kendi dilinizde mevcuttur. Formu imzalamadan ameliyat olamazsınız.

Ameliyat olacağınız gün

Ameliyat öncesinde herhangi bir takı veya metal nesneyi çıkarmanız istenecektir. Bazı durumlarda ameliyat sırasında takılarınızı üstünüzde bulundurmanız mümkün olabilir. Bu konuda bir hemşireye danışmalısınız. Ayrıca ojelerinizi veya makyajınızı silmeniz istenecektir.

Herhangi bir ameliyat olmadan önce birkaç saat boyunca yemeniz ve içmeniz mümkün değildir. Bu "ağızdan hiçbir şey almama" olarak bilinir.

Ayrıca yıkanmanız ve ameliyat olacağınız bölgedeki vücut kıllarını tıraş etmeniz de gerekebilir. Sizinle ilgilenecek olan hemşire yapmanız gerekenleri size söyleyecektir. Vücut kıllarınız yalnızca ihtiyaç olması durumunda tıraş edilecektir. Bu işlem tek kullanımlık jiletle yapılır. Kıllar ameliyattan sonra yeniden uzayacaktır.

Ameliyat, bacağınızda kan pıhtısı oluşması riskine yol açabilir. Buna derin ven trombozu (DVT) denir. Kompresyon ya da **anti-emboli** çorapları bu riski azaltmaya yardımcı olur. Ameliyatınız sırasında ve sonrasında kompresyon çorapları giymek durumunda kalabilirsiniz. Hemşireniz, bacaklarınızı ölçmek ve bu çorapları giymek konusunda size yardımcı olacaktır.

Ameliyattan sonra

Ameliyattan sonra uyanmak bazen korkutucu hissettirebilir, bu nedenle olabilecekleri bilmek sizi rahatlatacaktır. Sizi ziyaret etmek isteyen aile fertlerinin ve arkadaşlarınızın da bunları bilmesi kolaylık sağlayabilir.

Uyandığınızda ilk olarak uykulu hissedeceksiniz. Daha sonra, uyandıktan sonraki ilk bir veya birkaç saati hatırlayamayabilirsiniz. Bir hemşire tansiyonunuzu ölçtüğünde, kolunuzu sıkıca saran ve buraya basınç uygulayan manşeti hissettiğinizi fark edebilirsiniz.

Ayrıca vücudunuza bazı tüpler bağlı olabilir. Bunlar aşağıdakiler olabilir:

- normal bir şekilde yiyip, içebilece kadar size sıvı vermek için bağlanan serum veya intravenöz infüzyon – bu işlem birkaç saat ya da birkaç gün sürebilir.
- yaranızın içine yerleştirilen tüp, küçük bir şişe içine sıvıyı akıtmaya yardımcı olacaktır – genellikle birkaç gün sonra çıkartılır.
- idrarın bir toplama torbasına tahliyesi için mesane içine yerleştirilen ve sonda denilen küçük bir tüp – hareket kabiliyetiniz artınca bu sonda çıkarılacaktır.

Ağrı Ameliyattan sonra biraz ağrınızın olması normaldir. Bu konuda size yardımcı olmak için ağrı kesiciler verilecektir. Eğer ağrınız olursa, sizinle ilgilenen hemşireye söyleyin. İyi ağrı kontrolü, mümkün olan en kısa zamanda hareket etmenizi sağlayacaktır.

Mide bulantısı ve kusma Mideniz bulanabilir, bunu sona erdirmek için size mide bulantısı önleyici ilaçlar verilmelidir. Yine de ağrınız olursa veya mideniz bulanırsa, sizinle ilgilenen hemşireye söyleyin.

Hareket etme Ameliyatın hemen ardından yataktan kalkabilmelisiniz. Yatan hastalarla ilgilenen personel size yardımcı olacaktır. Hareket etmek, daha çabuk iyileşmenize ve problem oluşma riskini azaltmaya yardımcı olacaktır. Bazen büyük bir operasyonun ardından daha uzun süre yataкта yatmanız gerekebilir. Nefes alma ve bacak egzersizleri, göğüs enfeksiyonları ve kan pıhtıları gibi ameliyat sonrası problemlerinin oluşma riskini azaltabilir. Hemşireniz veya fizyoterapistiniz size bu egzersizleri öğretecektir.

Yara bakımı Yara, klipslerle veya dikişlerle kapatılır. Bunlar hastanede veya siz eve çıktığınızda alınır. Bir ev hemşiresi evinize gelebilir veya aile hekiminizin yanında çalışan hemşire dikişlerinizi alabilir. Yaranız bir sargıyla da kapatılabilir. Bazı cerrahlar, alınması gerekmeyen eriyen dikişler kullanır. Ameliyat bölgesi iyileştiğinde bunlar da kaybolacaktır. Yaranızın enfeksiyon kapmasını önlemek için size antibiyotikler verilebilir.

Yara izleri Yara iziniz başta kaşınabilir. Kırmızı bir çizgi gibi görünecektir ve biraz pütürlü hissedilebilir. Yara izinin kırmızılığı giderek azalacak ve iz, sonunda ince beyaz bir çizgi gibi görünecektir. Yaranızın yanması, ağınması, kanaması veya herhangi bir sıvı akıtmaya başlaması durumunda, bunu hemen doktorunuza bildirmeniz önemlidir.

Ameliyatınızdan sonraki ilk birkaç günde, yıkanmak ve tuvalete gitmek için yardıma ihtiyacınız olabilir. Hemcinsiniz bir hemşireden yardım almayı tercih ederseniz kendi hemşirenizle konuşun. Hareket etmeye başladığınızda, bu ihtiyaçlarınızı artık kendi başınıza halledebilirsiniz.

Ameliyattan sonra herkes farklı bir şekilde iyileşir. Bazı kişiler kendilerini çok daha hızlı bir şekilde iyi hissetmeye başlarken, diğerleri daha uzun bir sürede iyileşir. Bu sürecin uzunluğu geçirdiğiniz ameliyatın türüne göre değişir.

Uzun vadeli sorunlar

Bazı insanlar kanser ameliyatından sonra uzun vadeli sorunlar yaşarlar ancak herkes bu sorunlarla karşılaşmaz. Hastane personelinin ameliyattan önce olabilecekler hakkında sizinle konuşması gerekir, böylece nelerle karşılaşabileceğinizi bilirsiniz.

Uzun vadeli etkilere bazı örnekler aşağıdaki gibidir:

Sinir ağrısı Göğüs kafesi açmak gibi bazı ameliyat türlerinden sonra bu daha yaygındır. Ağrı kesici ilaçları yardımcı olacaktır.

Sinir hasarı Sinirleriniz alınmış ya da ameliyat sırasında zarar görmüşse, bu kalıcı yan etkilere neden olabilir. Ameliyat olan bölgeyle ilgili farklı hissettiğinizi ve vücudunuzun bir bölümünün çalışma şeklinin değiştiğini fark edebilirsiniz. Prostat bezi alındığındaki duygu buna bir örnektir. Mesanenizi rahatça kontrol edemeyebilirsiniz ya da daha sık idrara gidebilirsiniz.

İktidarsızlık ya da ereksiyon bozukluğu Bu durum, bağırsak alt kısmında veya prostat bezindeki kanser için yapılan ameliyatlardan sonra bazen ortaya çıkabilir.

Lenfödem Lenf bezlerinin alınması sonucunda Lenfödem denilen lenf şişmesi olabilir. Bu lenf nodlarının alındığı kollar veya bacaklarda veya o bölgeye yönelik radyoterapi görmemiş durumda daha sık görülür.

Lenf nodları sıvıyı boşaltır. Lenf nodlarının alınması sıvı birikmesine ve şişkinliğe yol açabilir. Ellerinizde, kollarınızda veya bacaklarınızda şişlik fark ederseniz doktorunuza başvurun. Bunu hızlı bir şekilde tedavi etmek önemlidir.

Fiziksel ve duygusal değişiklikler

Bazı ameliyatlarda vücudunuzun dış görünümünü değiştirir. Bu da kendinizle ilgili hissettiklerinizi etkileyebilir ve bu konuda üzgün hissedebilirsiniz. Bu şekilde hissetmeniz durumunda hemşire ya da doktorunuza danışın, bu konuda birçok destek imkanı bulunmaktadır. Size yardımcı olabilirler ve bir danışmanla görüşmenizi sağlayabilirler. Ayrıca kanser destek uzmanlarımızı ücretsiz olarak **0808 808 00 00** numaralı telefonda arayabilirsiniz.

Bu bilgi sayfası, Macmillan Cancer Support'un Kanser Bilgi Geliştirme ekibi tarafından yazılmış, revize edilmiş ve düzenlenmiştir. Danışman Klinik Onkolog olan tıbbi editörümüz Dr. Tim Iveson tarafından onaylanmıştır.

Ameliyat Profesörü Patrick O'Dwyer'a ve bu baskıyı gözden geçiren, kanserden etkilenen kişilere teşekkürlerimizle.

Bu bilgi sayfası aşağıda yer alan bir dizi güvenilir kaynak kullanılarak derlenmiştir:

- Dougherty L, Lister S. The Royal Marsden Hospital Manual of Clinical Nursing Procedures. 7. baskı. 2008. Wiley-Blackwell.
- Poston G, ve arkadaşları. Textbook of Surgical Oncology. 2007. Informa Healthcare.
- Tobias, Hochauer. Cancer and its management. 6. baskı. 2010. Wiley-Blackwell.

Bu bilgilendirici form 2013 yılında gözden geçirilmiştir. Bir sonraki baskı 2016 yılında hazırlanacaktır.

Verdiğimiz bilgilerin doğru olması için her türlü çabayı harcamaktayız; ancak sürekli değişmekte olan tıbbi araştırmaların güncel durumunu yansıtmaması konusunda buna güvenilmemelidir. Sağlığınızdan endişe duyuyorsanız, doktorunuza danışmalısınız. Macmillan, bu bilgilerdeki ya da bağlantı verdiğimiz İnternet sitelerindeki bilgiler gibi üçüncü kişi bilgilerindeki yanlışlıklardan kaynaklanan herhangi bir kayıp veya zarar için sorumluluk kabul etmez.

© Macmillan Cancer Support 2013. İngiltere ve Galler (261017), İskoçya (SC039907) ve Isle of Man Adası'nda (604) tescilli hayır kurumu. Kayıtlı merkez 89 Albert Embankment, Londra, SE1 7UQ. MAC12466

